

عنوان مقاله:

چهارتاقی خانه دیو، آتشکده ای نو یافته از دوره ساسانی

محل انتشار:

ماهنامه باغ نظر، دوره 7، شماره 15 (سال: 1389)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

حسن هاشمی زرج آباد - پژوهشگر دکتری باستان شناسی دانشگاه تربیت مدرس و عضو هیات علمی دانشگاه بیرجند

فرهنگ خادمی ندوشن - دانشیار گروه باستان شناسی دانشگاه تربیت مدرس. تهران.

سیدمهدی موسوی کوهپیر - استادیار گروه باستان شناسی دانشگاه تربیت مدرس. تهران

جواد نیستانی - استادیار گروه باستان شناسی دانشگاه تربیت مدرس. تهران

خلاصه مقاله:

بدون تردید در مطالعات باستان شناسی مذهبی عصر ساسانی، آتشکده ها و چهارتاقی ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. آتش که در تعالیم دین زرتشت از عناصر مقدس و مورد احترام یکتاپرستان زرتشتی بود، در مدت نزدیک به پنج قرن حکومت ساسانی با احداث آتشکده ها و چارطاقی ها در سراسر امپراطوری تقدس ویژه‌ای یافت. چارطاقی نو یافته خانه دیو از جمله چهارتاقی های ارزشمند عصر ساسانی است که برخی محققین خارجی و باستان شناسان ایرانی به استناد متون پهلوی بندهشن و یشت های اوستا آن را به عنوان آتشکده آذر برزین مهر- یکی از سه آتشکده شاخص دوره ساسانی- معرفی نموده اند. اگر چه در پژوهش های باستان شناختی انجام شده در این بنا مدرک معتبری در تأیید این مسئله به دست نیامد، لیکن مطالعه انجام شده در این بنا بیانگر آن است که این چهارتاقی، هسته اصلی باقیمانده از بنای بزرگتری است؛ متشکل از چهار جز سنگی، راهروی طواف، پادیاو، بقایای سکوی آتشدان، اتاق انتظار، که با توجه به موقعیت قرارگیری چهارتاقی در یک پیش ته سنگی کم وسعت و در بین کوه های سر به فلک کشیده ریوند در نوع خود منحصر به فرد بوده و از اهمیت فوق العاده ای در شناخت آتشکده های ساسانی برخوردار است. نظر به اهمیت موضوع و جایگاه آتشکده ها در مطالعات مذهبی عصر ساسانی و به ویژه از آن جهت که این بنا تاکنون به طور علمی از منظر باستان شناختی مورد کاوش قرار نگرفته بود؛ هیأت باستان شناسی ایران - لهستان برای نخستین بار طی دو فصل به مطالعه و کاوش در چارطاقی خانه دیو پرداخت. در این راستا مقاله پیش رو با هدف تکمیل مطالعات باستان شناختی بناهای مذهبی عصر ساسانی بر مبنای داده های باستان شناختی ضمن معرفی عناصر و فضاهای معماری مکشوفه چهارتاقی خانه دیو، نکاتی را نیز بر مبنای متون پهلوی در خصوص اهمیت و جایگاه آتشکده آذربرزین مهر ارائه می نماید.

کلمات کلیدی:

چهارتاقی، ساسانی، ریوند سبزوار، خانه دیو، آتشکده آذربرزین مهر

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/302190>

